

hile tudi tehnično popolno izvršene. Obrtni naraščaj ve ceniti delo svojega truda, uvideva potrebo popolne izobrazbe za svoj bodoči obstanek. Šola, ki obstoja komaj tretje leto, vrši svoj namen v cellem obsezu. Polno pohvalo zaslužijo vsi faktorji, ki združujejo to šolo ves šolski odbor in učiteljsko te šole posebej zadnje, ki je žrtvovalo toliko prostega časa, ter pokazalo, da mu je res za resnično narodovo korist in njegov napredek in obstanek.

Vestnik meščanskih šol.

—c **Petje in glasba.** V podvig splošnega razumevanja glasbe, ki naj bi ogrelo človeško čustvovanje za leno in blago ter bila v tem smislu indirektno vodnik človeškemu stremljenju in hotenju, bi bilo na mestu dati meščanski šoli možnosti za intenzivnejše delovanje na tem polju.

Kako je zdaj s poukom glasbe oziroma petja na tej šoli? — Pevskemu pouku je odmerjena le po ena ura na teden. Uspešen pa je ta pouk le, če so pevci kolikor toliko doma v teoriji če se jih vežba v posluhu ter navaja k lepemu tonu (petju).

Ker meščanska šola ni na stopnji predavanja, temveč razlage se pride s snovio teorije le počasi naprej osobito, ko je treba tvarino v srhu pravilnega razumevanja in utrievanja večkrat ponavljati. 20—30 minut trajajoči teoriji naj bi sledile še ritmične in melodične ter vaje v dlanju. A kie vzeti čas, če naj se istinitemu petju (pesmi) prihrani pol ure? V eni pevski uri mora pač razen nastudiranja pesmi odpasti (menjati se) to ali ono izmed zgoraj omenjenega. Toda ko bi se moglo vsaj cele pol ure posvetiti zgolj petju in pesmi!

Potrebno je da imavvsaka meščanska šola vsaj Družovičeve pesmarice in na izbiro litografiranih pesmi, katere se med pevsko uro porazdele med učenke. Kolika zamuda časa je pesem šele pisati in prepisati mesto da bi se med tem časom že teoretsko in devsko obravnavala ter pela. Istotako ne bi smela manjkati v pevski sobi u n o r a b l i j v a tabla s črtoviem za pisanje not. — Zato je želeto da bi bilo tudi za pevsko stroko kaj več denarja na razpolago, s katerim bi se no želi pevskega učitelja pustile litografirati primerne pesmi nabavile dobre pesmarice oziroma pesmi ter se omogočil nakup potrebnih učil.

Iz Jugoslavije.

— **Za pokrajinsko skupščino v Ptuj** dne 7. in 8. julija imajo okrajna društva pravočasno pripraviti samostojne predloge in referate, enako tudi posamezniki, in sicer pred skupščino najmanj teden dni. Navodilo za prijavo glede stanovanj, prehrane in drugo, bo dalo Ptujsko učiteljsko društvo potom poverjeništvu in bo razglašeno v listu.

— **Priprave za kongres UJU v Ljubljani.** Učiteljsko društvo iz Ljubljane in bližnje okolice je imelo dosedaj tri sestanke na katerih se je osnoval pripravljalni odbor, so se konstituirali odseki in določile glavne smernice. Pripravljalni odbor sestoji iz glavnega kongresnega odbora kongresne pisarne in odsekov. Odseki so stanovanjski, gospodarski, prehranjevalni, prireditveni, izletniški in časnikarski. Tovarišice in tovariši ki bi imeli kake posebne nasvete naj jih sporoče poverjeništvu da jih odda odboru in izvede.

— **Ljubljanske tovarišice in tovariši** ki imajo za časa kongresa UJU, 5., 6. in 7. avgusta, pristoje stanovanje, sobo ali posteljo in bi bili pripravljani to v teh dneh dati na razpolago za kongres in goste naše bratske tovarišice in tovariše, pozivamo da prijavijo isto na poverjeništvu UJU (Učiteljska tiskarna). Prijave naj vsebujejo: ulico in nadstropje, število sob in postelj v posameznih sobah in posebne želje. Enako reflektira pripravljalni odbor tudi na taka stanovanja pri znanih in prijateljih učiteljsva, ki naj se prijavijo direktno ali potom učiteljsva poverjeništvu. Tovarišice, tovariši! Reflektiramo na sodelovanje vseh!

— **K redukciji uradništva.** (Odgovor na dr. Wendenburgovo razpravo.) Sicer si ne morem predstavljati redukcije delavnih moči pri učiteljsvu in prosveti, dokler še vedno primanjkuje učnih moči in so nastavljene za službo nekvalificirane osebe. Vendar naj bode že temu kakor si bodi. Morda je res učiteljica glede zdravja šibkejša in nežnejša, pa ženske so pogumnejše v prenašanju bolečin. Dr. Wendenburgova statistika tudi zamoči, koliko moških je umiril alkohol ki ga me

ženske ne ljubimo in ne uživamo v toliki meri kakor moški. Žal, ne morem tovarišiu odgovoriti s statistiko naših razmer, katere bi rada proučila, a mi podatki niso na razpolago. On trdi da ženske službujejo samo 26 in pol leta. Temu na moram vendar oporekati, zato si dovolim navesti poročilo o učiteljicah, ki so maturirale pred 26 leti. Takrat nas je bilo 16 deklet: kje je postranska stvar. Od teh sta 2 umrli v poklicu, 4 so se omožile in zapustile učiteljski stan, 6 je neporočenih in aktivnih, ki ne bočehajo mnogo in imajo redke dopuste 3 so vzele učitelje in izvršujejo kljub zaposlenosti še dalje svoj poklic in le samo ena je šla v predčasni pokoj. Tedaj ena upokoienka po 26 letih! Samo 6%, medtem ko bi po Wendenburgovi statistiki morale že vse biti v pokloju. Med poročenimi učiteljicami se nahaja ena, katere je mati osmih otrok med temi 7 dečkov, ki vsi žive. Gotovo je to prava mati mučenica, kakor jo opisuje Cankar a vendar izvršuje še svojo učiteljsko službo na zadovojnosti in brez bolezenskih dopustov, razun onih ki so neizogibni. Druge poročena učiteljica je imela v 26letnem službovanju samo enkrat 14dnevni dopust vs'ed boleznii in en 4 tedenski dopust ko so dobili sinčka. Tretja poročena učiteljica je zonet krenka delavna dama, ki ima tri dečke. Z dopusti ne obremenjuje tovarišev, v kolikor ji ni bilo to potreba ob prihodu sinčkov ki na so zdaj že kmalu dorasli. To je statistika maturantk pred 26 leti, ki že v svojem malem obsegu ovzre dr. Wendenburgovo teorijo katero se je krivo soravilo na dan. Mogoče da so mlajši letniki, ki so vzrasli ob neugodnih razmerah slabejši; a starejše učiteljice zavračamo statistiko, ki ni primerna.

— **Upokojitev šefa oddelka za prosveto in vero v Ljubljani, dvornege svetnika dr. Fr. Skaberneta.** Kakor nam poročajo je bil dr. Fr. Skaberne na lastno prošnio upokoien in je s tem izstopil iz državne službe. Dr. Skaberne je pred prevratom deloval v dumaiskem ministstvu za uk in bogočastie. Ob prevratu je prišel v Ljubljano in bil imenovan za naslednika dr. Kaltenebergerja kot gospodarsko-upravnega referenta pri višjem šolskem svetu. Prva naredba o regulaciji plač učiteljsvu je v podrobnem njegovem delu V decembru 1920 je prevzel dr. Skaberne vodstvo taktarnega poverjeništvu za prosveto. Po odpravi poverjeništvu je dr. Skaberne v juliju 1921 postal načelnik oddelka za prosveto. Za svoje izvrstno službovanje je dr. Skaberne dvakrat odlikovan in sicer z redom sv. Save IV. in III. razreda. Za časa plebiscita je bil dr. Skaberne pridelen kot to'mač za angleški jezik inoslovanski delegaciji plebiscitne komisije. Stalno deluje dr. Skaberne tudi na univerzi, kjer je honorarni docent za upravno pravo ter član izpraševalnih komisij za I. in III. jur. državne izphte (cerkveno, ustavno in upravno pravo). V Ljubljani je ustanovil društvo za učenje angleškega jezika, ki šteje danes čez 200 članov in kateremu je podpredsednik, kod predsednik pa vodi Umetnostno-zgodovinsko društvo, ki je letos prirejalo vrlo uspela predavanja ter ekskurzije. Z dr. Skabernetom izrabi država sposobnega uradnika, ki ima svoje zasluge no prevratu posebno pri ureditvi šolstva in povzdigi prosvete v Sloveniji. Učiteljsvo izgubi moža, ki je upošteval tudi njega težnje.

— **Popravek.** V zadnje številko se je vrnila neljuba pomota v notico »Redukcija učiteljsva« in se mora pravilno glasiliti sledeči stavek tako-le: »V drugi vrsti so nezdrav nojav upokojene državne uradnice, ki so se dale upokoiti le za to, da so se poročile z **neuradniki**, (in ne z **uradniki**, kar je tiskovna pomota ki bistveno moti). — Enako se mora 4. točka zadaj »iz poverjeništvu« pravilno glasiliti: »Zahtevano število izkaznic za polovično vožnjo bomo razposlali na predsednike društev«. — V predzadnji številki se mora popravek v listnici glasiliti: »osnovnošolskega in ne osmošolskega učiteljsva«.

— **Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer.** Pozivam tem potom vse člane in članice katerj se nameravajo udeležiti pokrajinske skupščine v Ptuj in glavne skupščine v Ljubljani da se mi nemudoma prijavijo v srhu pravočasne preskrbe izkaznic za polovično vožnjo po južni železnici! — Predsednik.

— **Podružnica Jug. Mat. v Moravčah** priredi v nedeljo, dne 10. junija veliko vrtno prireditev. Ob tej priliki sodelujejo najboljšie moči od vseh strank. Prihitite v nedeljo vsi v Moravče ker spo-

red je zelo zanimiv, nosebno bogat je rečolov.

— **Zamenjan dežnik.** Dotični, ki je zamenjal moj dežnik pri obnem zboru Učiteljske tiskarne dobi svojega v strokovnem tajništvu.

— **Tovarišilovci.** Ker nam ustreljene ptice in živali pridejo v vročih dneh popolnoma pokvarjene na mesto, prosimo, da se do ieseni prestane z donošljanjem. — Tuš.

— **Učteljsko društvo za okraj Dolnja Lendava.** Tovarišice! Ustanovili smo svoje društvo, ki šteje X članov. Kaj pomeni to? Blagajnik je razposlal položnice in pozive, da se člani prijavijo in plačajo članarino. Koliko se jih je odzvalo? Menda nitj 10. Naš okraj šteje 35 šol z 83 razredi in 87 učnimi močmi — torej so to tiste moči, ki so bile balast društvu v Murski Soboti, kajti odkar imamo mi svoje društvo je tam stvar v redu. Tovariši tako ne gre dalje. Še je čas, da se predramite! Če nočete nositi pečata stanovske nezavednosti javite takoj svoj pristop tov. Preinikerju v Dobrovniku, da pošlje v Ljubljano seznam članov, ki bi ga moral že zdavnaj poslati. Če je ta opomin zastoni — potem se seveda ne da pomagati. — Josip Gorišek, t. č. preds.

Naša samoizobrazba.

—s **»O šolstvu v Italiji«**, predaval pri Učiteljskem društvu za Konjiški okraj dne 3. marca 1923 tov. Al. Berčec.

—s **»Nekaj podatkov o šolskih odrh«**, predavala pri Učiteljskem društvu za Konjiški okraj dne 14. aprila 1923 tov. Bezljajeva.

—s **»O pouku srbohrvatskega jezika na osnovni šoli«**, predaval pri Savinjskem učiteljskem društvu dne 3. maja 1923 tov. Zotter.

—s **»O delovanju učiteljskih društev in poteku njih zborovanj«**, predaval pri Učiteljskem društvu za laški okraj dne 21. aprila 1923 tov. Vitko Jurko. Biča nezavednost nekaterih parasitov učiteljske organizacije ki dosledno prezirajo društvena zborovanja, zahtevajo pa za sebe vse ugodnosti, ki jih zamore organizacija nuditi. Graja med drugim tudi pomanikanie takta onih ki ne smatrajo potrebno, opravičiti svojo odsotnost pri društvenem odboru. V svojih dobro zamišljenih izvajanjih je pokazal marsikatero senčno stran poteka zborovanj, ki kažejo premalo zanimanja za cel organizatorični pokret in katere bo potreba za-treti, odpraviti.

—s **»O šolstvu v obmejnih krajih«**, predaval pri Učiteljskem društvu za Dol. Lendavo dne 21. aprila 1923 tov. Peternef.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl **»Ljubljanski Zvon«** 5. štev. **Tiskovna zadruga v Ljubljani.** Prešernova ulica 54.

—kpl **»Sienkiewicz: Z ognjem in mečem.** Zgodovinski roman, 7. in 8. snopič. Cena dvoinega snopiča s poštnino vred 18 Din. **Tiskovna zadruga v Ljubljani.** Prešernova ulica 54.

—kpl **»Nova zbirka moških zborov.** Josip Pavčič. Založila Glasbena Matica. Cena zbirki je 10 Din ter se dobiva v Maticini knjižarni na Kongresnem trgu (Poslopie Filharmonične družbe). O delu še izpregovorimo.

Književnost in umetnost.

PAVEL FLERE:

»PETA ČITANKA«.

Vem, da ni običajno, da bi o knjigi, ki je izšla izpod njegove roke, prvi pisal ravno sestavljalac ali njen pisatelj; zdi pa se mi potrebno da o »Peti čitanki« izpregovorim besedico prej, kakor store to poklicani ocenjevalci. Posebno zato, ker sem že v času, ko je bil rokopis za čitanko predložen v aprobacijo opazil, da so stali nekateri ocenjevalci didaktično in metodično na povsem drugem stališču, kakor sem na njem stal sam pri sestavljanju. In ker bi rad na kratko obrazložil to svoje stališče, pišem o »Peti čitanki« prvi.

Za čitanko, ki naj služi najvišji učni stopnji osnovne šole se od nekaterih strani še vedno zahteva da bodi ta nekaka »realistična čitanka«, nekaka zbirka učne snovi za stvarni pouk skratka: neka knjiga za vse — za snov za učitelja in otroke. Zdi pa se mi, da smo tako šolsko učno knjigo preboleli že takrat, ko je pok. Schreiner izdal svoje »Čitanke«. Ze Schreiner ni prevzel vanje več one sno-

vi ki naj io učitelj predela, in ki naj mu io dá čitanka, kakor so to že imela Končnikova »Berila« in knjiga Josin-Gang'ova. Učitelji, ki so bili vajeni obravnavati stvarni pouk o osnovni šoli tako, da so kratkoma lo obravnavali gradivo ki so ga imeli v teh knjigah, s Schreinerjem niso bili zadovoljni. Tudi niso mogli biti, zakaj z rabo njegovih knjig so morali sami iskati snov, sami io prikrojevati in io potem šele obravnavati. Na mesto komodnega impresivnega postopka je morala stopiti asociativnost nazor je hočeš nočeš moral slediti demonstrativnosti; na tak postonek na je bilo včasih težko koga privaditi.

Schreinerjev korak je bil zato v tistih časih smel ker je v kosteh naše šole še tičalo mehaniziranje in smo se lovili še za verbalnimi uspehi. A delo, započeto s »Čitankami« je Schreiner poim S. S. M. nadaljeval z učnimi slikami za obravnavo beril v »Čitankah« in za nazorni nauk; E. Kukovčeva na nam je pokazala novo pot za obravnavo domoznanstva, ki ga je sretno postavila na stališče opazovani in pouka v naravi. Schreinerjev nastop je uspel: skrajja morebiti celo radi osebne Schreinerjeve avtoritete, kasneje pa gotovo no spoznanju dobrin, kj jih je prinesel. In danes izginia iz naših šol celo ono nesrečno narekovanje snovi, katero uklepa otrokovega duha in vedno bolj nastopa svobodna otroška renrodukciivnost ter se vedno bolj bližamo času ko zmagonosno nastopi njegova svobodna produktivnost. Celu tako daleč smo že, da Majerjeve »Učne slike« leže zaprašene in nenorabljene no šolskih učiteljskih knjižnicah.

(Dalje pril.)

—k **Sienkiewicz H.: Z ognjem in mečem.** Zgodovinski roman. Poslovenil dr. R. Mole, 7. in 8. snopič. Pravkar je izšel dvojni snopič Sienkiewiczevih romanov, ki jih je začela izdati Tiskovna zadruga v Ljubljani z romanom »Z ognjem in mečem«. Tudi ta snopič je ilustriran.

—k **»Ljubljanski Zvon«** prinaša v svoji 5. številki sledečo vsebino: 1. Otakar Březina — Igo Gruden: Možice. 2. Ferdo Kozak: Mojzes. 3. Marija Kmetova: V metežu. 4. Dr. Ivan Prijatelj: Poezija »Mlade Poljske«. 5. Janko Glaser: Moj ded. 6. Alojz Kraigher: Martin Klobasa. 7. Vaclav Burian: Otakar Březina. 8. Dr. Ivan Lah: Nazori o poklicu slovanstva. 9. Miran Jarc: Črni čarodeji. 10. Književna poročila. Dr. Jos. Tominešek: Dr. Ivan Prijatelj: Jurčičevih zbranih spisov III. zvezek. — Dr. Fran Ilešič: Prispevek k zgodovini slovensko-srbskih literarnih odnošajev. — J. Kelemina: Miloš Gjurič: Filozofija panhumanizma. — Miran Jarc: Branislav Gi, Nušič: Nava-den človek. — Jak. Zupančič: A. Benkovič: Slovensko - latinsko - nemški »Rastlinski imenik« slovenskih dežel, 11. Kronika: Vojslav Mole: XXV, umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu.

—k **Senzacijska novost! Največje čudo vseh časov! Slepci nove oči!** To je naslov spisa, ki sem ga koncem leta 1921. objavlil spis, ki uči, kako je mogoče da slepci izpregledajo da tudi v vojni oslepeli vojak z razstreljenimi očmi dobi nove oči, da zonet vidi. — Joi, kako so se mi smejali! »Švindler« sem bil! Kdo je v vseh ljubljanskih dnevnikih objavil, da ni s to zadevo v nobeni zvezi, se v spisu pove. Spis na je šel no svetu, prišel tudi v Ameriko in je opozoril na izvršno idejo moio. Kai pa danes? Slovenski Narod z dne 21. februarja 1923 ima sledečo notico: »Ameriški zdravnik dr. Morgan v Petersenu je izvršil operacijo, ki vzbua splošno pozornost. Dne 4. julija lanj je eksplozija vzela oči nekemu 18letnemu mladeniču, Dr. Morgan je sedaj presadil na mrtve oči svojega pacienta dele očesne tkanine mladega prašiča. Operacija je trajala 50 minut. Dr. Morgan ima, da bo mogel v kratkem konstatirati popoln uspeh operacije ker so se pri pacientu takoj pojavili početki vida in je pričakovati da se vid utrdi in ojači.« Ali se bodo našli v Jugoslaviji strokovnjaki, ki bi posnemali vzgled dr. Morgana? Upati je to vsekakor! Ozmoženje sledih za dušno in telesno delo je javna korist. Za to se bo gotovo našla vsestranska podpora duševnih, umetniških in materijelnih potreb za izvrševanje novih operacij. Dobrodelnost je najlepša, nesmrtna cvetka človečnosti! — Za oba spisa »Slepci nove oči« in za »Venec izbranih pesmi« skupaj mi pošljite, prosim samo 5 Din, za kar priložim položnico. — Matej Stergar. — Ljubljana Jaobljeva ul. 2.

—k **Nova zbirka moških zborov.** V založbi Glasbene Matice izšla je prav-